

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 354

van **FREYA VAN DEN BOSSCHE**

datum: 7 februari 2017

aan **JO VANDEURZEN**

VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Vrijheidsbeperkende maatregelen in de kinder- en jeugdpsychiatrie - Isolatie

Dat minderjarigen in de kinder- en jeugdpsychiatrie soms tijdelijk worden afgezonderd of opgesloten, is geen onbekend gegeven. Dat daar soms problemen zijn, wordt door de voorzieningen niet ontkend. Ook studies wijzen op het problematische karakter van tijdelijke vrijheidsbeperkende maatregelen zoals isolatie.

De motieven voor en de methoden van tijdelijke vrijheidsberoving verschillen dikwijls, en worden ad hoc ingevuld en toegepast. Bovendien zijn sommige handelingen en procedures in strijd met de rechten van minderjarigen.

1. Welke concrete situaties leiden tot afzondering van een minderjarige? Waarom zondert een voorziening jongeren af?
2. Hoeveel verschillende jongeren werden in 2016 in isolatie geplaatst? Kan de minister ook cijfers geven van de laatste 10 jaar? Graag een opdeling per voorziening. Hoe verhoudt dit aantal zich tot het totale aantal jongeren?
3. Hoe vaak werd in 2016 een jongere tijdens zijn of haar verblijf in isolatie geplaatst? Kan de minister ook cijfers geven van de laatste 10 jaar? Graag een opdeling per voorziening.
4. Hoelang duurde het gemiddelde verblijf van een jongere in een isoleercel in 2016? Kan de minister ook cijfers geven van de laatste 10 jaar? Graag een opdeling per voorziening.
5. Heeft de jongere inspraak? Hoe 'controleert' de begeleiding de jongere tijdens de afzondering?
6. Is er een aparte ruimte om jongeren tijdelijk af te zonderen? Wat is de normering rond de infrastructuur?
7. Hoe en door wie worden de jongeren geïnformeerd over deze maatregelen?
8. Wat zijn de interne procedures, reglementen of regelgevingen binnen de kinder- en jeugdpsychiatrie rond isolatie?

ANTWOORD

op vraag nr. 354 van 7 februari 2017

van **FREYA VAN DEN BOSSCHE**

1. Afzondering bij minderjarigen moet zoveel mogelijk worden vermeden en mag enkel worden toegepast wanneer er een onmiddellijk en onafwendbaar gevaar bestaat voor de patiënt zelf of anderen, en wanneer alle andere alternatieven gefaald hebben. In de praktijk blijkt afzondering in sommige voorzieningen echter nog zowel toegepast te worden om te sanctioneren als om te beschermen. In december 2016 is Zorginspectie dan ook gestart met een thematische inspectieronde rond vrijheidsbeperkende maatregelen, naast de reguliere inspecties in de GGZ-sector. Bij deze thematische inspectieronde gaat onze aandacht zowel naar de uitvoeringspraktijk van maatregelen die de vrijheid van patiënten beperken, maar ook naar het preventieve beleid en het verbeterbeleid die op dat vlak gevoerd worden.

Momenteel werken Zorg en Gezondheid en Zorginspectie in samenwerking met de sector en het Vlaams Patiëntenplatform aan een herziening van het luik "vrijheidsbeperkende maatregelen" uit het referentiekader voor de psychiatrische ziekenhuizen. Hierbij ligt de focus op een doordracht gebruik van vrijheidsbeperkende maatregelen, waarbij men zich richt op de toepassing van alternatieven om afzondering en isolaties zoveel mogelijk te vermijden.

- 2-4. De Vlaamse overheid beschikt niet over gegevens m.b.t. het aantal isolaties/gemiddelde duur van een verblijf in een isolatiekamer in K-diensten.

5. De procedures m.b.t. inspraak en het informeren van jongeren m.b.t. afzondering, verschillen onderling tussen de ziekenhuizen. Zorginspectie voert momenteel een thematische inspectieronde uit, gericht op de doelgroep minderjarigen in psychiatrische afdelingen (in AZ en PZ). Op basis van deze inspectievaststellingen zal een beleidsrapport worden opgesteld. Eén van de kernthema's in dit rapport is "Op welke manier wordt de gebruiker betrokken bij het gebruik van vrijheidsbeperkende maatregelen". De resultaten van deze inspectieronde worden verwacht tegen de zomer van 2017. Omwille van het belang van dit thema voor diverse patiëntengroepen binnen allerhande settings, zullen de inspecties later worden uitgebreid naar andere doelgroepen en sectoren, zoals jeugdzorg, voorzieningen VAPH,...

Zorginspectie inspecteert en controleert ook de toepassing van bepaalde aspecten uit de "Wet betreffende de rechten van de patiënt" van 22 augustus 2002 en in het bijzonder:

- Recht op kwalitatieve en veilige zorg
- Recht op informatie
- Recht op zelfbeschikking
- Modaliteiten weigeren behandeling/gedwongen behandeling
- Recht op privacy
- Verantwoordelijkheden van de beroepsbeoefenaars
- Juridische voorwaarden

6. De aanwezige isolatiekamers, comfortrooms en time-outkamers wordt door zorginspectie individueel geïnspecteerd. De wetgeving bepaalt dat een isolatiekamer voldoende basiscomfort en privacy moet waarborgen (o.a. daglicht, verduisteringsmogelijkheden, aanwezigheid van een bed,...). De wetgeving bepaalt

tevens dat een K-dienst een aantrekkelijk leefmilieu moet vormen dat afgestemd is op de psychologische behoeften van de patiënten en er wordt aanbevolen dat een K-dienst beschikt over een time-outkamer of een comfortroom om afzonderingen in een isolatiekamer te kunnen vermijden. In de thematische inspectieronde evalueert Zorginspectie of de huidige infrastructuur van de K-diensten toelaat om vrijheidsbeperkende maatregelen toe te passen in een voor de gebruiker veilige omgeving. In het geactualiseerde referentiekader ligt de focus m.b.t. infrastructuur op het garanderen van een menswaardig verblijf, ook wanneer een patiënt verblijft op een afzonderingskamer. We willen de ziekenhuizen bijkomend aanmoedigen om nieuwe ontwikkelingen toe te passen in de afzonderingskamers (bv. communicatiepaneel met apps, audiovisuele middelen).

7. zie punt 5
8. De procedures m.b.t. afzonderingen worden door de ziekenhuizen zelf ingevuld. In de thematische inspectieronde zal worden nagegaan wat de aanpak van de organisaties inhoudt inzake het gebruik van vrijheidsbeperkende maatregelen. Zorginspectie zal ook evalueren of de ziekenhuizen voldoende inzetten op preventie van vrijheidsbeperkende maatregelen en of het beleid op het vlak van vrijheidsbeperkende maatregelen op een professionele manier door de organisatie wordt geëvalueerd.